

274712 - حکم خوردن روزه به سبب گرسنگی یا تشنگی

سوال

قبل از نماز مغرب بدون آنکه افطار کنم خوابیدم و هنگام نماز صبح بیدار شدم بدون آنکه از روز قبلش چیزی خورده باشم، برای همین روزه‌ام را خوردم. آیا چنین کاری جایز است؟

پاسخ مفصل

روزه چنانکه می‌دانید یکی از ارکان اسلام است.

بنابراین برای مسلمان جایز نیست که به مجرد گرسنگی یا تشنگی در مورد روزه سهل‌انگاری کند یا به مجرد ترس از اینکه نمی‌تواند روزه بگیرد روزه‌خواری کند، بلکه باید صبر کند و از خداوند یاری بخواهد و اشکالی ندارد برای خنک شدن روی خودش آب بریزد و یا مضمضه کند (آب در دهان بزند بدون آنکه فرو ببرد).

واجب آن است که این شخص روزه‌اش را شروع کند ولی اگر دید قادر به کامل کردنش نیست یا از بیماری یا مرگ ترسید آن وقت جایز است که روزه‌اش را افطار کند نه به مجرد گمان، بلکه روزه‌خواری برایش جایز نیست مگر هنگام رخ دادن مشقت.

ابن قدامه می‌گوید:

«صحيح آن است که اگر از شدت تشنگی یا گرسنگی یا مانند آن بر خودش ترسید می‌تواند افطار کند و روزه‌اش را بخورد.»

شیخ ابن عثیمین در توضیحش بر کافی می‌گوید:

«اگر از تشنگی ترسید، اما منظور مجرد تشنگی نیست؛ بلکه آن تشنگی که از آن خوف هلاکت یا زیان می‌رود»
(تعلیقات ابن عثیمین علی الکافی: ۱۲۴/۳).

نوی . رحمه الله . در «المجموع» (۲۵۸/۶) می‌گوید: «اصحاب ما و دیگران می‌گویند: کسی که گرسنگی و تشنگی بر او غالب شده و ترس از هلاکت دارد لازم است که روزه‌اش را بخورد حتی اگر سالم باشد و مسافر نباشد زیرا خداوند متعال می‌فرماید:

﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ [نساء: ۲۹]

(و خودتان را نکشید زیرا الله همواره با شما مهربان است)

و می فرماید:

﴿وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ﴾ [بقره: ۱۹۵]

(و خود را با دست خود به هلاکت نیندازید).

و مانند بیمار لازم است که قضایش را به جای بیاورد.

برای شما واجب است که قضای این روز را به جای آورید و اگر عجله کرده‌اید و پیش از حصول مشقتی که خوردن روزه را مباح می‌کند روزه‌تان را خورده‌اید باید از کاری که کرده‌اید توبه کنید و دوباره این کار را تکرار نکنید.

مراجعه نمایید به سوالات شماره (65803) و (37943).

والله اعلم.